

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

conjugale, non minus certum videtur; tum quia A
tale jus & obligatio cessant, alterius conjugis ad-
ulterio, vel ingressu religionis, ex communi con-
sensu, manente matrimonii consummari vincu-
lo: Tum etiam, quia inter B. Virginem, & B. Jo-
sephum fuit verum matrimonium, quamvis
perpetuo impeditur obligatione reddendi debi-
tum conjugale, non potest ergo formaliter con-
sistere matrimonium, nisi in vinculo illo, quo
formaliter conjuges sunt uniti, resultante ex mu-
tua eorum obligatione.

6 Confirmatur: In eo formaliter consistit ma-
trimonium, quo posito ponitur, & quo ablato
aufertur, juxta regulam quam tradunt Philoso-
phi, ad indagandas rerum essentias: Sed posito
vinculo illo, quo utriusque conjugis animi sunt
conjuncti, ponitur matrimonium, & eo ablato
aufertur: Ergo in eo essentia matrimonii consi-
stet. Unde definitur à Jurisconsultis paragr. 1. In-
stit. de patria potest. & 2. Canquists cap. Illud, de
præsumptionibus, & 27. quæst. 2. paragr. 1. *Maris
& femina conjuncti, in viduam vitæ conjugium
retinens.* A Scholasticis verò cum Magistro in 4.
dist. 27. cap. 1. *Viri mulierque conjunctio maritalis,
inter legitimas personas, inviduam vitæ conjugium
retinens.* Dicitur viri mulierque conjunctio, quia
cùm matrimonium ordinetur ad prolem gige-
ndam, necessarium est inter virum & feminam
ut inter subje & a tota ad hunc finem idonea. Un-
de Deus ab initio non duos viros, aut duas femi-
nas, sed virum & feminam procreavit. Additur
inter legitimas personas, quia omnes persone non
sunt habiles ad matrimonium contrahendum,
scilicet ad generandum impotentes, cum alio
vel alia matrimonio ligati, aut quovis alio seu
naturali seu positivo vinculo impediti. Demum
ultima verba explicant distinctionem matrimo-
nii ab aliis unionibus sive conventionibus, ex al-
liis contractibus ortis, quæ ex mutuo consensu
tolluntur, cùm tamen matrimonium sit insolubi-
le.

Ex his inferes cum D. Thoma infra quæst. 44
7 art. 1. in argumento *sed contra*, matrimonium esse
in genere relationis, quæ rectè explicatur per ly
conjunctionem, ut per genus & per ly *maritalem*, ut
per differentiam. Hæc verò relatio est disjuncti-
vantiz, cùm unus conjux ad hanc conjunctio-
nem concurrat, ut principium activum, alter ut
passivum; unde est multiplex ex parte subje & ti,
quamvis ex parte termini & finis sit simplex &
unica; unus quippe est utriusque maritalis con-
junctionis finis, perfectio nimirum prolis gene-
ratio. Secundum quod est multiplex ex parte subje & ti,
significatur his nominibus *uxor & maritus*; secundum
autem quod una, significatur hoc nomine *matrimonium*.
ut ait S. Doctor ibidem in solutione ad 3.

§. II.

Solvuntur objectiones.

8 COntra istam conclusionem objicitur pri-
mo: Matrimonium consistit in fieri, non in
facto esse, sicut alia Sacramenta in usu consisten-
tia: Ergo consistit in mutuo consensu conjugum,
non autem in vinculo maritali, ex mutuo eorum
consensu resultante, cùm tale vinculum sit quid
permanens.

Sed facile respondetur, quod licet matrimo-
nium, quoad suam causam efficientem, consistat
in fieri, seu in aliquo consensu, nimirum in mu-

tuo consensu conjugum; quoad suam tamen
quidditatem & rationem formalem, & quan-
tum ad id quod est res & Sacramentum simul,
consistit in aliquo permanenti, scilicet in vincu-
lo, ex mutuo conjugum consensu resultante, cum
cessante mutuo consensu utriusque conjugis,
adhuc matrimonium perseveret.

Objicitur secundo: Sacramentum debet con-
sistere formaliter in aliquo sensibili: Sed vincu-
lum illud, quo formaliter conjuges sunt uniti,
non est sensibile, cùm sit relatio, quæ non est ac-
cidents sensibile: Ergo matrimonium non potest
consistere formaliter in vinculo conjugali.

10
11
Respondetur ex D. Thoma infra quæst. 44. ar-
tic. 1. ad 2. quod quamvis ipsa relatio non sit sensibile ac-
cidents, tamen cause ejus possunt esse sensibiles, nec in Sa-
cramento requiritur quod sit sensibile illud quod est res &
Sacramentum; hoc enim modo se habet in hoc Sacramen-
to prædicta conjunctio; sed verba exprimentia consensum
quæ sunt Sacramentum tantum, & cause prædicta con-
junctionis, sunt sensibiles.

Objicitur tertio: In eo formaliter consistit
matrimonium, quo posito ponitur, & quo abla-
to aufertur, ut supra dicebamus: Sed posito con-
sensu mutuo conjugum, & jure quod per illum
quilibet illorum acquirit in corpus alterius, pon-
itur matrimonium, eoque sublato, aufertur:
Ergo in tali consensu & jure, matrimonium
consistit formaliter.

12
13
Respondetur distinguendo Majorem: In eo for-
maliter consistit matrimonium, quo posito, tan-
quam principio formali & constitutivo, ponitur,
concedo Majorem. Quo posito tanquam prin-
cipio radicali solum, & fundamentali, nego Ma-
jorem; & sub eadem distinctione Minor, nego
Consequentiam. Sicut ergo posita generatione,
ponitur paternitas in generante, & ea sublata tol-
litur, non quia paternitas consistat formaliter in
generatione, sed quia ea ut à fundamento de-
pendet & conservatur quoad existentiam; ita si-
militer, posito mutuo conjugum consensu, & ju-
re, quod per illum quilibet illorum acquirit in
corpus alterius, ponitur matrimonium, & eo ab-
lato, aufertur, non quod in eo formaliter consi-
stat, sed quia ab illo radicaliter & fundamentali-
ter pendet.

Objicies quarto: In eo matrimonii essentia
consistit, quod assumitur à Deo tanquam instru-
mentum ad causandam gratiam in animis con-
jugum: Sed vinculum conjugale ad talem gra-
tiam causandam non assumitur; cùm enim sit re-
latio, ut supra ex D. Thoma dicebamus, non po-
test aliquid efficere, etiam præcisè ut instru-
mentum: Ergo essentia matrimonii non consi-
stet in vinculo conjugali.

Respondetur aliqui recentiores Thomistæ, ne-
gando Minorem, & ad illius probationem di-
cunt, quod licet relatio naturaliter non sit activa
etiam præcisè ut instrumentum, bene tamen su-
pernaturaliter, & per ordinem ad potentiam Dei
absolutam potest enim (inquiunt) Deus quoli-
bet ente in rerum natura existente, quantumvis
minimo & relativo, uti tanquam instrumento ad
producendum quodcumque voluerit.

Sed hæc solutio displicet, & facile confutari
potest; cùm enim instrumentum sit in genere cau-
sæ efficientis, implicat quod Deus assumat ut in-
strumentum ad producendum effectum aliquem
supernaturalem, aliquid quod nullo modo est ac-
tivum; unde Deus nec materiam primam, nec
quantitatem, ut instrumenta assumere potest, eo
quod

quod illa non sint activa, ut communiter docent Philosophi; Ergo cum etiam relatio omnis activitatis sit expers, non potest assumi. Deo ut instrumentum ad producendam gratiam.

17 Confirmatur: Omne instrumentum ex virtute sibi propria debet habere actionem praevidiam per quam fiat capax ut eleveur a causa principali ad producendum eius effectum, ut docent communiter nostri Thomistae in secundo physicorum: Sed quod nullo modo est activum, non potest ex viribus propriis talem actionem praevidiam elicere, ut de se constat: Ergo nec assumi a Deo ut instrumentum ad causandam gratiam. Hac ergo solutione praetermissa,

18 Respondet negando Majorem, ut enim recte ait Soto in 4. dist. 26. quaest. 2. art. 3. non semper requiritur, quod Sacramentum gratiam cauter, per suam quidditatem, & per id quod est res & Sacramentum simul, sed sufficit quod illam conferat per suam causam efficientem, & per id quod est Sacramentum tantum; subindeque sufficit quod in matrimonio mutus conjugum consensus, qui est causa efficiens illius, & Sacramentum tantum (ut disp. sequenti dicemus) assumatur ut instrumentum ad causandam gratiam Sacramentalem in animis conjugum.

ARTICULUS II.

Utrum homo non solum habeat naturalem inclinationem ad matrimonium, sed etiam praeceptum de usu illius, & quale sit, & quos obliget tale praeceptum?

§ I.

Quatuor conclusionibus difficultates istae resolvuntur.

19 Dico primo, homo naturaliter inclinatur ad matrimonium, ita D. Thomas hic art. 1. in corp.

Probatur ratione quam ibidem insinuat: Sicut homo naturaliter inclinatur ad conservationem sui ipsius, ita etiam, imò magis, ad conservationem propriae speciei; quia bonum speciei est universalius, quam bonum individui: Sed matrimonium est medium necessarium ad conservationem speciei in esse rationali; quia licet per fornicationem, & vagum concubitus, possit species multiplicari & conservari in esse naturali non tamen in esse rationali, eo quod ex simplici fornicatione regulariter, ut plurimum, & per se loquendo sequatur mala educatio proles: Ergo homo habet naturalem inclinationem ad matrimonium, velut ad convenientem speciei suae conservationem & propagationem: Natura enim (inquit S. Doctor in resp. ad 4.) non solum intendit esse in prole sed etiam esse perfectum, ad quod requiritur matrimonium. Unde contraetus matrimonii est de jure naturali, nempe quia naturali instinctu constituitur, ut habetur in principio Digestorum, ubi sic dicitur: *Ius naturae est, &c.* Hinc descendit maris & feminae conjunctio, quam nos matrimonium appellamus. Et in cap. *Ius naturale* dist. 1. sumpto ex Iulio libro 5. Etymologiarum cap. 4. sic habetur: *Ius naturale est commune omnium nationum, eo quod ubique in instinctu naturae, non constitutione aliqua, habetur, ut viri & feminae conjunctio.*

A Dico secundo, matrimonium non solum ex inclinatione & instinctu naturae, sed etiam ex precepto, ita communiter Theologi ex precepto Michaelis Medina lib. 4. de sacramento matrimonii continentia, controversia a nobis docet nullum stare praeceptum de matrimonio.

Probatur breviter conclusio: Media maxime necessaria propter finem maxime intentionem naturae, sicut de precepto, ut patet in longioribus; quia quia est maxime necessaria ad conservationem individui a natura intentionem, cadit sub precepto: Sed matrimonium est medium maxime necessarium, propter finem maxime intentionem naturae, scilicet propter propagationem generis humani in esse rationali, ut coheret dictis conclusionibus praecedentibus: Ergo matrimonium non solum ex instinctu & inclinatione naturae, sed etiam ex dicto sub precepto.

Dico tertio, praeceptum de matrimonio non esse positivum, sed naturale. Est contra Sotum in 4. dist. 26. qu. 1. ubi fatetur quidem dari praeceptum de matrimonio, sed negat quod sit praeceptum naturale.

Probatur primo conclusio ratione fundametalis: Qui intendit finem, praecipit medium necessarium ad ipsum: Sed natura intendit propagationem generis humani, ut enim propagatur, diversum sexum constituit, in specie humana, quod non fecit in Angelis; in coelo enim Angelus & Angela, ut bellè Tertullianus ait; cum enim Angeli sint incorruptibiles, propagationem non indigent: Ergo natura praecipit matrimonium, quod est medium ad propagationem generis humani necessarium.

Confirmatur: Ideo praeceptum de sumendo cibum, est iuris naturalis, quia finis talis sumptionis, scilicet conservatio individui, intenditur a natura: Atque similiter finis matrimonii, videlicet conservatio speciei humanae in esse rationali, est intentus a natura; imò magis natura eam intendit, quam conservatio individui: quia ut supra dicebamus, bonum speciei est universalius quam bonum individui: Ergo praeceptum de matrimonio est iuris naturalis.

Probatur secundo: Praeceptum de matrimonio non est abrogatum in lege gratiae: Ergo non est praeceptum positivum, sed naturale. Antecedens est certum, & docetur a D. Thomas hic art. 1. Consequentia vero probatur. Nullum est assignabile praeceptum positivum, vel legis naturae, vel legis scriptae, quod non cessaverit in lege evangelica, solum enim naturalia pertinet ad mores, & super naturalia fidei pertinet: Ergo si praeceptum de matrimonio non sit abrogatum in lege gratiae, non est positivum, sed naturale.

Dico quarto, praeceptum de matrimonio pro tempore necessitatis, quo paucitas hominum exigeret ut quilibet generationi vacaret, primo & per se obligaret Rem publicam, & rectores illius, ut nimirum aliquos cogere ad nubendum: Secundario vero obligaret etiam singulos in particulari, ut per matrimonium bono communis convenirent, extra casum vero necessitatis, & quando sufficienter est propagatum genus humanum tale praeceptum nec singulos in particulari, nec ipsam Rem publicam, vel ejus rectores obligat.

Prima pars patet, nam finis matrimonii, nimirum propagatio & conservatio speciei, est bonum commune: Sed & Res publica & ejus rectores per se respiciunt bonum commune: Ergo per se pertinet ad illos spectare curare ut ipsa necessitas ab-